

RECREATIESCHAP

WESTFRIESLAND

Concept Programmabegroting 2018

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Leeswijzer	3
Beleidsbegroting	5
Programmaplan	5
Programma 1 - Recreatieterreinen.....	5
Programma 2 - Recreatieve netwerken	5
Programma 3 - Algemeen beheer en beleid	6
Programma 4 - Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.....	7
Wat mag het kosten?	9
Paragrafen	9
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	11
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen.....	12
Paragraaf Financiering.....	13
Paragraaf Bedrijfsvoering	14
Financiële begroting	15
Uitgangspunten bij de begroting	15
Nieuw beleid	15
Overzicht van baten en lasten en de toelichting	16
Uiteenzetting financiële positie en de toelichting	17
Meerjarenraming.....	19
Geprognosticeerde begin- en eindbalans 2018.....	20
 Bijlagen	
• Meerjareninvesteringsbegroting 2018-2021	
• Stand en verloop reserves en voorzieningen 2018-2021	
• Overzicht baten en lasten per taakveld	
• Meerjarig geprognosticeerde balans	

Aan de leden van het algemeen bestuur van het Recreatieschap Westfriesland

Bovenkarspel, 15 maart 2017

Onderwerp: Aanbieding Programmabegroting 2018

Geachte leden van het algemeen bestuur,

Inleiding

Hierbij bieden wij u de Programmabegroting 2018 en de meerjarenraming 2019-2021 aan. De algemene financiële uitgangspunten zijn regionaal bepaald voor de gemeenschappelijke regelingen. Dit is u ook mede gedeeld in de kadernota 2018. Voor de gehanteerde uitgangspunten verwijzen wij u naar bladzijde 15.

Het Besluit Begroting Verantwoording gemeenten en provincies (BBV) is veranderd. De gemeenschappelijke regelingen moeten met ingang van de begroting 2018 ook voldoen aan het aangepaste BBV. De wijzigingen betreffen o.a. het gebruik van uniforme taakvelden, een renteomslag, centrale verantwoording van alle overhead, verplichte beleidsindicatoren en het verplicht activeren van investeringen met maatschappelijk nut. De wijzigingen moeten leiden tot meer transparantie, eenduidigheid, behoedzaamheid en een vermindering van de administratieve lasten. Met deze wijzigingen is bij het opstellen van deze begroting rekening gehouden.

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft aangegeven dat gemeenschappelijke regelingen alleen die indicatoren hoeven op te nemen die behoren bij de taakvelden waarbinnen de gemeenschappelijke regeling activiteiten uitvoert. Beleidsindicatoren die buiten de taakvelden van de GR vallen, kunnen worden weggelaten.

De beleidsmatige uitgangspunten van het Recreatieschap zijn te vinden in het in 2016 vastgestelde Natuur- en Recreatieplan Westfriesland en het bijbehorende uitvoeringsprogramma. Door het algemeen bestuur is besloten de financiële gevolgen van het uitvoeringsprogramma jaarlijks op te nemen in de begroting.

De incidentele kosten van het Natuur- en Recreatieplan worden gedekt worden vanuit de hiervoor ingestelde bestemmingsreserve Natuur- en Recreatieplan. In 2018 zijn er geen kosten en onttrekkingen uit de reserve geraamd. Dit komt veelal doordat deze projecten volgens planning in 2017 starten. Bij de vaststelling van het uitvoeringsprogramma is uitgegaan van een dynamische planning. Verschillende oorzaken kunnen er toe leiden dat projecten anders of later worden uitgevoerd. Het bestuur zal regelmatig geïnformeerd worden over de voortgang van het uitvoeringsprogramma. Eventuele mutaties in de planning van het uitvoeringsprogramma worden verwerkt via de najaarsrapportage.

Wat wij tot slot nog willen melden is dat het Recreatieschap in 2018 zijn 45 jarig bestaan viert. Hier zal op gepaste wijze de nodige aandacht aan worden besteed.

Leeswijzer

Na deze korte inleiding treft u eerste beleidsbegroting aan. In het programmaplan is per programma aangegeven wat wij met dit programma willen bereiken, wat wij hiervoor doen en wat het mag kosten. Vervolgens is een viertal paragrafen opgenomen, te weten de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing, Onderhoud Kapitaalgoederen, Financiering en als laatste de paragraaf Bedrijfsvoering.

Na de beleidsbegroting treft u de financiële begroting aan. Hierin is ook de meerjarenbegroting opgenomen. Afsluitend treft u diverse bijlagen aan.

Formeel autoriseert u het dagelijks bestuur uitgaven te doen overeenkomstig de bedragen opgenomen in de programmabegroting op bladzijde 8. De begroting wordt vastgesteld door vaststelling van de totale lasten en baten.

Dagelijks bestuur Recreatieschap Westfriesland,

De secretaris,
Astrid Huisman

De voorzitter,
Nico Slagter

Beleidsbegroting

Programmaplan

De begroting bevat vier programma's. Het eerste programma betreft de recreatieterreinen. De tweede bevat de verschillende recreatienetwerken. Programma drie beslaat het algemeen beheer en beleid. In dit programma is ook de uitvoering van het Natuur- en Recreatieplan opgenomen. De uitvoering van het Natuur- en Recreatieplan heeft indirect invloed op programma's één en twee omdat investeringen in terrein en voorzieningen gevolgen hebben voor het beheer en onderhoud ervan. Het laatste programma betreft de algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Programma 1 - Recreatieterreinen

Wat willen wij bereiken?

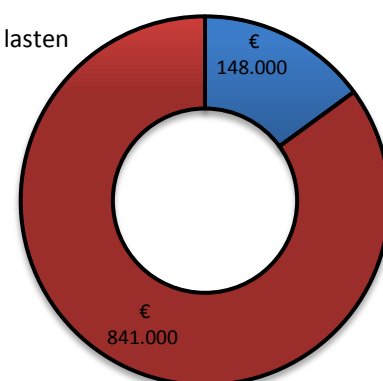
Het Recreatieschap zet zich in voor aantrekkelijke recreatieterreinen. Voor de eigen inwoners, dicht bij huis, maar ook voor dagjesmensen en verblijfsrecreanten.

Wat doen wij ervoor?

Beheren en onderhouden van de recreatiegebieden. Dit houdt in het onderhoud van de stranden, speel- en ligweiden, parken speelmeubilair, het onderhoud aan wegen, paden en openbare parkeerterreinen, (toilet)gebouwen, bruggen en steigers, duikers en in- en uitlaatplaatsen voor boten en bagger- en schouwwerkzaamheden in en langs sloten. Ook het beheer van het zwemwaterlocaties op de eigen terreinen en terreinen van derden valt hieronder.

■ baten
■ lasten

Programma 2 - Recreatieve netwerken

Wat willen wij bereiken?

Het Recreatieschap wil recreanten en toeristen kwalitatieve routenetwerken bieden. Waar ontspannen en actief, veilig kan worden gewandeld, gevaren of gefietst.

Wat doen wij ervoor?

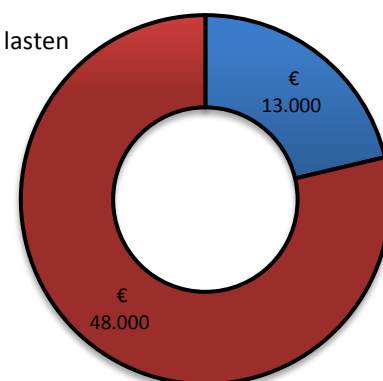
Beheren en onderhouden van de bebording van totaal ruim 1.000 kilometer netwerken en het blijven uitbreiden en ontwikkelen van deze verschillende netwerken. Het betreft de volgende netwerken:

- wandelnetwerk;
- vaarroutenetwerk;
- fietsroutenetwerk.

Bij het wandelen wordt eerst ingezet op de realisatie van een kwalitatief regionaal dekkend wandelnetwerk. Daarna zal verder worden ingezet op verbetering van de kwaliteit en vergroting van de dichtheid van het netwerk.

■ baten
■ lasten

Voor het fietsroutenetwerk ligt de focus op het op peil houden en waar mogelijk verhogen van de kwaliteit van het regionale en landelijke (LF-)fietsroutenetwerk. Het Recreatieschap voert verder het secretariaat van de Beheerstichting Fietsroutenetwerk Noord-Kennemerland en Westfriesland en voert de taken van deze stichting uit.

De opgave voor het vaarroutenetwerk ligt bij het realiseren van een regionale dekking van het netwerk en een op provinciaal niveau afgestemde bewegwijzering van het vaarroutenetwerk. De witten vlekken in het netwerk bevinden zich onder andere in het westelijk deel van de regio en in en rondom de gemeente Hoorn. Het Recreatieschap zal zich inzetten op de verbetering van de bevaarbaarheid en kwaliteit van het gehele netwerk en de invulling van deze witte vlekken.

Programma 3 - Algemeen beheer en beleid

Wat willen wij bereiken?

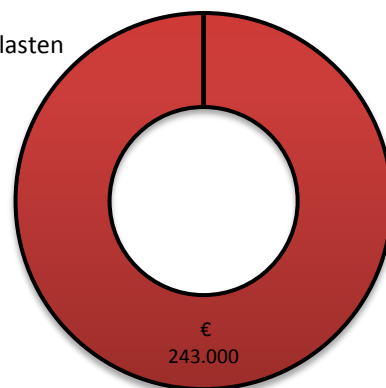
Het programma algemeen beheer en beleid bevat de algemene bedrijfsvoering. Het projectbureau stelt het beleid van het Recreatieschap open voert dit uit. Deze uitvoering gebeurt in samenwerking en afstemming met

de gemeenten en andere partners. De basis voor het beleid van het Recreatieschap is het in 2016 vastgestelde Natuur- en Recreatieplan Westfriesland.

■ baten

■ lasten

Binnen dit programma valt ook de communicatie. Deze richt zich onder andere op de informatievoorziening over de recreatieve faciliteiten van het Recreatieschap in de regio. Niet alleen voor de eigen inwoners maar ook voor dagjesmensen of toeristen die langer in Westfriesland willen verblijven.

Verplichte beleidsindicatoren:

Taakveld 0 - Bestuur en ondersteuning			
Naam indicator	Eenheid	Bron	Indicator Begroting 2018
Formatie*	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	0,04
Bezetting*	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	0,04
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen begroting	€ 3,43
Externe inhuur	Kosten als % van de totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting	11%
Overhead	% van totale lasten	Eigen begroting	12%

Toelichting*

Formatie betreft de toegestane formatie in fte van de organisatie. Uitgangspunt is het vastgestelde formatieplan. De bezetting is het werkelijk aantal fte dat werkzaam is.

Wat doen wij ervoor?

Bij het Natuur- en Recreatieplan is ook een uitvoeringsprogramma 2016-2018 opgesteld. Bij de vaststelling van het uitvoeringsprogramma is door het algemeen bestuur bepaald dat de gevolgen van het programma jaarlijks in de begroting worden verwerkt. In 2016 is bij de vaststelling van het uitvoeringsprogramma een bestemmingsreserve Natuur- en Recreatieplan ingesteld. Vanuit deze reserve worden de incidentele kosten van het uitvoeringsprogramma gedekt.

In 2018 zijn er geen kosten en onttrekkingen uit de reserve geraamd. Dit komt veelal doordat de projecten volgens planning in 2017 starten. Het uitvoeringsprogramma is echter een lijst met enige dynamiek. Er kunnen zich gedurende de periode van het uitvoeringsprogramma kansen of andere onvoorziene zaken voordoen die invloed hebben op zowel de planning als de kosten. Wijzigingen kunnen ook ontstaan vanuit projectpartners. Verder zal er bij elk project onderzocht worden of er werk met werk gemaakt kan worden of er subsidie- of andere cofinancieringsmogelijkheden zijn.

Het Recreatieschap zal samen met de gemeenten het uitvoeringsprogramma regelmatig actualiseren en waar nodig bijstellen. Het bestuur zal op de hoogte worden gehouden van de voortgang van de uitvoering en het uitvoeringsprogramma indien nodig opnieuw vaststellen. Eventuele mutaties in de planning van het uitvoeringsprogramma naar aanleiding van aanpassingen zullen worden verwerkt via de najaarsrapportage.

De externe communicatie aan recreanten en toeristen verloopt via de DMO Holland boven Amsterdam. Nieuws dat van belang is voor de Westfriese inwoners loopt via de regionale en lokale kranten en de website van het Recreatieschap. Op de website is toeristische, recreatieve en organisatorische informatie te vinden. Uiteraard wordt ook sociale media ingezet. De voornaamste PR-activiteit is RecreActief Westfriesland, een dag waarop het Recreatieschap aan bestuurders, raadsleden en andere belanghebbenden laat zien wat het schap doet.

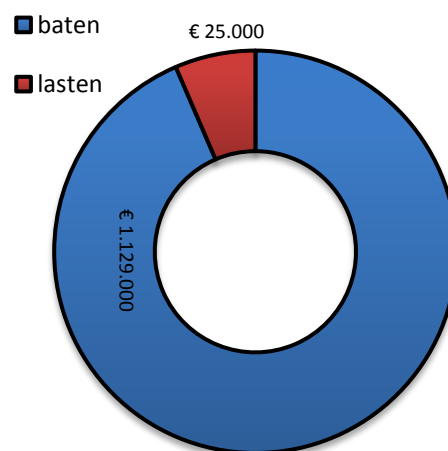
Programma 4 - Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

De belangrijkste inkomstenbron voor het recreatieschap is de bijdrage per inwoner van de deelnemende gemeenten. Voor de doorberekening aan gemeenten wordt uitgegaan van het voorlopig aantal inwoners per 1 januari 2017: 209.932. De percentuele verdeling van de bijdrage (gelijk

aan inwonersaantal) en de totale financiële bijdrage per gemeente is in de onderstaande figuur en tabel weergegeven.

De gemeentelijke bijdragen beslaan 86% van de structurele inkomsten. De overige inkomsten komen van huren en pachten (ca. 6%) en overige inkomsten (ca. 8%).

Bijdrage per deelnemer 2018		
Deelnemers	Aantal inwoners 1-1-2017	Bijdrage per inwoner € 5,30
Gemeente Enkhuizen	18.474	97.912
Gemeente Drechterland	19.383	102.730
Gemeente Hoorn	72.519	384.351
Gemeente Koggenland	22.524	119.377
Gemeente Medemblik	44.058	233.507
Gemeente Stede Broec	21.553	114.231
Gemeente Opmeer	11.421	60.531
Totaal	209.932	1.112.640

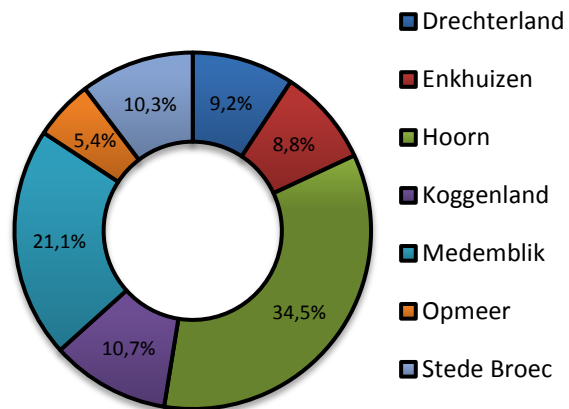

Onvoorzien

De post onvoorzien is vastgesteld op een bedrag van € 25.000. De post onvoorzien is bedoeld voor onvoorziene uitgaven. Het algemeen bestuur beslist over de inzet van de post onvoorzien.

Overhead

Met ingang van de begroting 2018 moeten de Gemeenschappelijke regelingenoverhead centraal begroten en verantwoorden in de begroting en jaarstukken. Onder overhead wordt verstaan het geheel van functies gericht op sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Enkele voorbeelden van overhead zijn: leidinggevende primair proces, juridische zaken, facilitaire zaken, ICT, huisvesting en financiën, toezicht en controle op de eigen organisatie. Deze werkzaamheden worden voor het Recreatieschap uitgevoerd door de SED organisatie. Hiervoor is een dienstverleningsovereenkomst afgesloten. Het is verplicht een overzicht van kosten van overhead op te nemen. In onderstaand overzicht is weergegeven hoe het bedrag voor overhead is opgebouwd.

Figuur: Verdeling bijdrage per gemeente

Overhead	
omschrijving	Bedrag
Bijdrage Dienstverlening overeenkomst SED	127.000
Ondersteuning administratie	22.000
Leidinggevende	9.000
Totaal overhead	158.000

Vennootschapsbelasting (Vpb)

Met ingang van 2016 moeten gemeenten en andere overheden vennootschapsbelasting (Vpb) betalen over de winst die zij met hun ondernemingsactiviteiten maken. Door de geringe omvang van de activiteiten en opbrengsten wordt verwacht dat er voor 2018 geen Vpb last betaald hoeft te worden. Derhalve is er ook geen Vpb last geraamd.

Wat mag het kosten?

Product	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
<i>Lasten</i>			
Programma 1 - Recreatieterreinen	1.013.000	1.289.000	841.000
Programma 2 - Recreatieve netwerken	91.000	357.000	48.000
Programma 3 - Algemeen beheer en beleid	449.000	391.000	243.000
Programma 4 - Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	0	36.000	25.000
Overhead	0	0	158.000
Vennootschapsbelasting	0	0	0
Totaal lasten	1.553.000	2.073.000	1.315.000
<i>Baten</i>			
Programma 1 - Recreatieterreinen	2.006.000	143.000	148.000
Programma 2 - Recreatieve netwerken	47.000	109.000	13.000
Programma 3 - Algemeen beheer en beleid	0	7.000	0
Programma 4 - Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	1.081.000	1.098.000	1.129.000
Overhead	0	0	0
Vennootschapsbelasting	0	0	0
Totaal baten	3.134.000	1.357.000	1.290.000
Totaal saldo van baten en lasten	1.581.000	-716.000	-25.000
Mutatie reserves			
Toevoeging reserves	908.000	260.000	45.000
Onttrekking reserves	615.000	1.005.000	91.000
Totaal mutaties reserves	-293.000	745.000	46.000
Geraamd resultaat	1.288.000	29.000	21.000
	(voordelig)	(voordelig)	(voordelig)

Toelichting afwijkingen tussen de rekening 2016 en de begroting 2018

Programma 1 - Recreatieterreinen

- In 2016 meer kosten groot onderhoud kapitaalgoederen. 39.000 V
- In 2016 (saldo) opbrengst verkoop Ursemmerplas. -1.680.000 N
- In 2016 werkelijke kosten zwembeheer lager dan de raming in 2018. -16.000 N

Programma 2 - Recreatieve netwerken

- In 2016 incidentele kosten uitvoering natuur- en recreatieplan. 9.000 V
- In 2016 incidenteel ontvangen subsidie Toeristische opstappunten. -13.000 N
- In 2016 incidentele kosten vaarroute Rustenberg-Verlaat. 8.000 V

Programma 3 - Algemeen beheer en beleid

- In 2016 incidentele kosten Landschapsplan. 22.000 V
- In 2016 incidentele hogere bedrijfskosten. 20.000 V
- Kosten o.a. Dienstverleningsovereenkomst SED en administratieve ondersteuning staan vanaf 2018 elders geraamd. Zie Overhead. 162.000 V

Programma 4 - Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

- In 2018 raming Onvoorzien. -25.000 N
- In 2016 was nog sprake van rentetoerekening aan het eigen vermogen. -20.000 N
- Door indexatie in 2018 hogere bijdrage gemeenten. 52.000 V

Overhead

- Kosten o.a. Dienstverleningsovereenkomst SED en administratieve ondersteuning stonden in 2016 in Programma 3. Betreft een verschuiving. -158.000 N

Overige verschillen -6.000 N

Totaal verschil van saldo baten en lasten -1.606.000 N

Toelichting afwijkingen tussen de bijgestelde begroting 2017 en de begroting 2018Algemeen

- Door prijsindexatie in 2018 hogere lasten -13.000 N
- Door loonindexatie in 2018 hogere lasten -18.000 N
- Hogere kapitaallasten vanwege activeren investeringen maatschappelijk nut en investeringen uitvoeringsplan natuur- en recreatie. -30.000 N

Programma 1 - Recreatieterreinen

- In 2017 incidenteel budget horeca Vooroever. 50.000 V
- In 2017 incidenteel budget uitvoering natuur- en recreatieplan. 463.000 V

Programma 2 - Recreatieve netwerken

- In 2017 incidenteel budget uitvoering natuur- en recreatieplan. 305.000 V
- In 2017 incidentele subsidie NRP - Toeristische Opstappunten geraamd. -96.000 N

Programma 3 - Algemeen beheer en beleid

- Kosten o.a. Dienstverleningsovereenkomst SED en administratieve ondersteuning staan vanaf 2018 elders geraamd. Zie Overhead. 155.000 V

Programma 4 - Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

- In 2018 indexering bijdrage gemeenten. 30.000 V

Overhead

- Kosten o.a. Dienstverleningsovereenkomst SED en administratieve ondersteuning stonden in 2017 in Programma 3. Betreft een verschuiving. -158.000 N

Overige verschillen 3.000 V

Totaal verschil van saldo baten en lasten 691.000 V

Paragrafen

In het BBV wordt bij de begroting een aantal verplichte paragrafen voorgeschreven. Voor het Recreatieschap zijn de volgende paragrafen van belang: Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing, Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen, Paragraaf Financiering ende Paragraaf Bedrijfsvoering.

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Een definitie van weerstandsvermogen is de mate waarin het Recreatieschap in staat is substantiële tegenvallers op te vangen zonder dat de continuïteit van de bedrijfsvoering in gevaar komt. Bij beoordeling van het weerstandsvermogen van het Recreatieschap moet de *weerstandscapaciteit* worden gezien in relatie tot mogelijke *risico's*.

Volgens artikel 3.4 van de Uitgangspunten Gemeenschappelijke Regelingen geldt als richtlijn voor de hoogte van de Algemene reserve 2,5% van de lasten. Bij zwaarwegende argumenten kan afgeweken worden van dit bedrag. Voor 2018 betekent dit uitgangspunt een hoogte van de Algemene reserve van € 34.300. Op 1 januari 2018 bedraagt het geraamde bedrag van de Algemene reserve € 31.000. Dit blijft binnen de gestelde kaders.

De *weerstandscapaciteit* bestaat uit vrij aanwendbare middelen, onbenutte inkomstenbronnen en bezuinigingsmogelijkheden.

De vrij aanwendbare middelen zijn de reserves en onvoorzien. De reserves maken deel uit van het eigen vermogen. Tot de vrij aanwendbare reserves worden gerekend de reserves die van het algemeen bestuur nog geen specifieke bestemming hebben gekregen.

Overzicht vrij aanwendbare middelen			
Omschrijving	1-1-2016	1-1-2017	1-1-2018
Algemene reserve	31.000	31.000	31.000
Reserve gelabelde en in uitvoering zijnde projecten	253.000	252.000	176.000
Onvoorzien	25.000	25.000	25.000
Totaal	309.000	308.000	232.000

Risico's

Het is van belang de risico's die je als organisatie loopt in beeld te brengen en hier zo nodig maatregelen op te nemen. Eind 2016 heeft het Recreatieschap de mogelijke risico's in beeld gebracht en uitgewerkt door deze te kwantificeren. De risico-analyse wordt jaarlijks geëvalueerd, herzien en al dan nodig aangepast. Na de analyse in 2016 hebben er geen ontwikkelingen plaatsgevonden die aanleiding geven nu al een nieuwe analyse uit te voeren. De volgende analyse zal daarom in de tweede helft van 2017 plaatsvinden. Het bestuur zal over de uitkomst worden geïnformeerd en indien nodig een voorstel tot maatregelen worden voorgelegd.

Bij de kwantificering is gebruik gemaakt van een methode waarbij de kans op het voorkomen van het risico en de financiële gevolgen leiden tot een 'risicocijfer'. Risico's met een cijfer boven de drempelwaarde van 15 worden opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van de jaarstukken en de begroting.

Door het Recreatieschap zijn de volgende risico's nader uitgewerkt:

1. Het uittreden van één van de gemeenten uit gemeenschappelijke regeling;
2. Langdurige afwezigheid van een werknemer door ziekte;
3. Het ontbreken van vastgestelde beheerplannen.

Geen van de genoemde risico's had een risicocijfer dat hoger was dan de drempelwaarde. Zodoende zijn in deze risicoparagraaf geen risico's opgenomen met het nemen van maatregelen als doel.

Kengetallen en toelichting kengetallen

Om de financiële positie inzichtelijk te maken schrijft het Rijk en verplichte basisset van vijf financiële kengetallen voor. Deze vijf kengetallen worden hierna uitgewerkt.

Kengetallen			
	Werkelijk 31-12-2016	Begroot 31-12-2017	Begroot 31-12-2018
1a. Netto schuldquote	-39%	76%	81%
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-50%	51%	56%
2. Solvabiliteitsratio	49%	32%	33%
3. Structurele exploitatieruimte	3%	1%	0%
4. Grondexploitatie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
5. Belastingcapaciteit	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Toelichting kengetallen:

- a. De netto schuldquote (gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen) weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeenschappelijke regeling ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Als kritische grens wordt 100% aangehouden (bron: VNG). De gemeenschappelijke regeling zit hier onder. Het grote verschil ten opzichte van de jaarrekening 2016 is het gevolg van het uitgangspunt dat het jaarrekeningresultaat van 2016 (€1.288.000) terug gaat naar de deelnemers waardoor de liquide middelen afnemen.
 - b. Zie bovenstaande.
- Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeenschappelijke regeling in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeenschappelijke regeling bestaat uit de reserves en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten. De gemiddelde solvabiliteit voor alle gemeenten is circa 40% (bron: CBS). Ondanks de aflossing van een tweetal leningen in 2017 is dit percentage ten opzichte van 2016 gedaald als gevolg van de afname van het eigen vermogen (uitkering resultaat 2016).
- Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeenschappelijke regeling heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage. Het percentage in 2018 bedraagt 0%. Hieruit blijkt dat de begroting 2018 materieel in evenwicht is.
- Niet van toepassing.
- Niet van toepassing.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Het Recreatieschap streeft naar een goed en maatschappelijk verantwoord kwaliteitsniveau. Het beheer en onderhoud is hierop afgestemd. Er wordt gelet op de veiligheid, beleving en comfort. In 2017 gaat het Recreatieschap met een nieuw digitaal beheersysteem werken. Daarmee is het mogelijk het

kwaliteitsniveau nog beter in beeld te brengen en de kwaliteit van de voorzieningen te monitoren. Dit alles met het doel de recreant optimaal te kunnen bedienen.

Voor het groot onderhoud aan de kapitaalgoederen is een reserve Kapitaalgoederen ingesteld. Bij de Voorjaarsrapportage 2017 is de reserve geactualiseerd. De investeringen met maatschappelijk nut zijn geactiveerd. Dit resulteerde in herziene stortingen en onttrekkingen.

Overzicht verloop reserve kapitaalgoederen						
	R2016	B2017	B2018	B2019	B2020	B2021
Reserve kapitaalgoederen						
Stand 1 januari	132.000	210.000	188.000	164.000	143.000	122.000
Vermeerderingen: storting	180.000	45.000	45.000	45.000	45.000	45.000
: bespaarde rente	5.000	0	0	0	0	0
Verminderingen	107.000	67.000	69.000	66.000	66.000	64.000
Stand 31 december	210.000	188.000	164.000	143.000	122.000	103.000

In 2018 staan de volgende vervangingsinvesteringen gepland:

Investeringen	
	Investeringsbedrag
Auto	28.000
Groot maaigereedschap	39.000
Speetoeellen	8.000
Bruggen/steigers	33.000
Beschoeiingen	25.000
Diverse kleine investeringen	8.000
Totaal	141.000

Paragraaf Financiering

Het Recreatieschap hanteert het treasurybeleid van de gemeente Stede Broec. Het Treasurystatuut is in 2017 geactualiseerd.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet stelt een grens aan de korte financiering. Hiermee kan het renterisico op de korte financiering beperkt worden. De kasgeldlimiet wordt berekend als een bepaald percentage van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. De uitvoeringsregeling FIDO bepaalt het percentage voor de kasgeldlimiet.

Deze limiet is vastgesteld op 8,2% met een minimum van € 300.000. Deze norm wordt in 2018 niet overschreden.

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. Hoe meer de aflossing van de schuld in de tijd wordt gespreid, hoe minder gevoelig de begroting wordt voor renteschokken bij de herfinanciering. Het renterisico op het begrotingstotaal overschrijdt de renterisiconorm niet (artikel 6, lid 1 Wet FIDO). De renterisiconorm wordt berekend door een vastgesteld percentage te vermenigvuldigen met het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar.

Deze norm is vastgesteld op 20% met een minimum van € 2.500.000. Deze norm wordt in 2018 niet overschreden.

EMU-saldo

Het (EMU-saldo) is het saldo van de inkomsten en uitgaven van de overheid. Decentrale overheden moeten inzicht geven in de berekening van hun aandeel in dit EMU-saldo. Deze informatie wordt middels enquêtes aangeleverd bij het CBS. Voor gemeenschappelijke regelingen vindt een steekproef plaats wanneer deze een exploitatie heeft van € 20 miljoen of meer. Het Recreatieschap valt hierbuiten en is dus niet verplicht deze gegevens te publiceren.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Personeelsformatie

In 2018 werken er bij het Recreatieschap 11 personen verdeeld over 9,2 fte. Dat is exclusief 1 man (0,9 fte) van WerkSaam. Er werken vier vrouwen en zeven mannen. Er is 3,3 fte algemeen beheer. Hieronder vallen de directeur/beleidsmedewerker, communicatie, administratie en het secretariaat. De boekhouding betreft 0,2 fte. De grootste afdeling bij het Recreatieschap is groenbeheer. Daar werkt 6,7 fte waarvan één medewerker van WerkSaam. Daarnaast wordt er voor de uitvoering van projecten op projectbasis personeel ingehuurd en wordt er in het hoogseizoen personeel ingehuurd om groenbeheer te ondersteunen.

Loonkosten

De loonsom bedraagt € 494.000. Dat is gemiddeld € 53.000 per fte. Er is voor structurele inhuur van derden een budget van € 64.000 geraamd. Daarvan is €15.000 gereserveerd voor inhuur beleidsondersteuning. Het overige budget is gereserveerd voor inhuur beheer. Hiervoor wordt onder andere de inhuurkracht van WerkSaam ingehuurd. Indien de werkzaamheden dit toelaten, zoekt het Recreatieschap voor de andere werkzaamheden al zoveel mogelijk naar maatschappelijke invulling hiervan.

Facilitaire organisatie

De zogenaamde PIOFAH taken (personeel, inkoop, organisatie, financiën, automatisering, en huisvesting) van het Recreatieschap worden door de door de SED organisatie verzorgd. Om die reden houdt het Recreatieschap ook kantoor in het gemeentehuis van Stede Broec. De kosten voor deze ondersteuning bedragen voor 2018 € 127.000.

Ziekteverzuim

De gemiddelde leeftijd van het eigen personeel bedraagt in 2018 46 jaar. Er zijn vier medewerkers ouder dan 50 jaar, waarvan er in 2018 twee ouder dan 60 jaar zijn. Over de afgelopen vijf jaar (exclusief 2017) bedroeg het gemiddelde ziekteverzuim-percentage 4,6%. In 2015 was dit 1,2% en in 2016 2,6%. Het Recreatieschap streeft naar een maximaal ziekteverzuimpercentage van 4%.

Financiële begroting

Uitgangspunten bij de begroting

Zoals reeds vermeld in de inleiding is het BBV veranderd. Bij het opstellen van de begroting 2018 is rekening gehouden met de wijzigingen.

Overhead

Met ingang van de begroting 2018 moeten ook de Gemeenschappelijke regelingen overhead centraal begroten en verantwoorden in de begroting en jaarstukken. Voor meer formatie verwijzen wij u naar het programmaplan, zie bladzijde 7.

Indexering

Voor de indexering van loon- en prijs worden de regionaal vastgestelde richtlijnen voor 2018 gehanteerd. Conform de richtlijnen hanteren wij 3,8 % voor loonontwikkeling en 1,2% voor prijsontwikkeling.

De verhouding loon- en prijsgevoelige elementen liggen bij het Recreatieschap op 46/54. Daarmee komt de stijging van de gemeentelijke bijdrage op $(46 \times 3,8\% + 54 \times 1,2\%) = 2,39\%$. De bijdrage per inwoner wordt daardoor verhoogd van € 5,18 naar € 5,30.

Bij de opstelling van de programmabegroting 2018 is verder rekening gehouden met de volgende uitgangspunten:

- besluiten vergaderingen Algemeen Bestuur zijn tot en met maart 2017 verwerkt;
- de bijdrage per inwoner wordt verhoogd van € 5,18 naar €5,30;
- voor rente op nieuwe investeringen is 2% gehanteerd;
- het afschrijvingsbeleid is conform het activabeleid van de centrumgemeente Stede Broec;
- de Algemene reserve mag niet groter zijn dan 2,5% van de lasten.

Nieuw beleid

Zoals in programma 3 van het programmaplan is aangegeven, is het beleid van het Recreatieschap voor 2018 en verder opgenomen in het in 2016 vastgestelde Natuur-en Recreatieplan en zijn de projecten opgenomen in het daarbij behorende uitvoeringsprogramma. Er is zodoende geen sprake van nieuw beleid.

Overzicht van baten en lasten en de toelichting

Product	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
<i>Lasten</i>			
Programma 1 - Recreatieterreinen	1.013.000	1.289.000	841.000
Programma 2 - Recreatieve netwerken	91.000	357.000	48.000
Programma 3 - Algemeen beheer en beleid	449.000	391.000	243.000
Programma 4 - Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	0	36.000	25.000
Overhead	0	0	158.000
Vennootschapsbelasting	0	0	0
Totaal lasten	1.553.000	2.073.000	1.315.000
<i>Baten</i>			
Programma 1 - Recreatieterreinen	2.006.000	143.000	148.000
Programma 2 - Recreatieve netwerken	47.000	109.000	13.000
Programma 3 - Algemeen beheer en beleid	0	7.000	0
Programma 4 - Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	1.081.000	1.098.000	1.129.000
Overhead	0	0	0
Vennootschapsbelasting	0	0	0
Totaal baten	3.134.000	1.357.000	1.290.000
Totaal saldo van baten en lasten	1.581.000	-716.000	-25.000
Mutatie reserves			
Toevoeging reserves	908.000	260.000	45.000
Onttrekking reserves	615.000	1.005.000	91.000
Totaal mutaties reserves	-293.000	745.000	46.000
Geraamd resultaat	1.288.000	29.000	21.000
	(voordelig)	(voordelig)	(voordelig)

Onvoorzien				
	2018	2019	2020	2021
Onvoorzien	25.000	25.000	25.000	25.000
Totaal	25.000	25.000	25.000	25.000

Incidentele lasten en baten				
	2018	2019	2020	2021
<i>Lasten</i>				
Pr. 1 - Toevoeging reserve Kapitaalgoederen	45.000	45.000	45.000	45.000
<i>Baten</i>				
Pr. 1 - Onttrekking reserve Kapitaalgoederen	69.000	66.000	66.000	64.000

Structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves				
	2018	2019	2020	2021
<i>Onttrekkingen</i>				
Pr. 1 - reserve kapitaallasten paviljoen Streekbos	1.000	1.000	1.000	1.000
Pr. 1 - reserve afschrijvingslasten natuur- en recreatieplan	22.000	22.000	22.000	22.000
Totaal	23.000	23.000	23.000	23.000

Uiteenzetting financiële positie en de toelichting

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Onder arbeidsrechtelijke verplichtingen worden verstaan de aanspraken op toekomstige uitkeringen door het huidige dan wel voormalige personeel. Het personeel van het Recreatieschap is in dienst van de gemeente Stede Broec.

Het BBV maakt een onderscheid in arbeid gerelateerde verplichtingen met en zonder jaarlijks vergelijkbaar volume. Op grond van artikel 44, derde lid BBV, is het niet toegestaan om een voorziening te vormen voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerd verplichtingen met vergelijkbaar volume.

Bovenstaande is niet van toepassing voor het Recreatieschap.

Investerings

Voor 2018 staan de volgende investeringen gepland. Investerings worden geactiveerd, mits ze groter of gelijk zijn dan € 5.000. Voor de meerjaren investeringsbegroting verwijzen wij u naar de bijlage.

Investerings met economisch nut	
	Investeringsbedrag
Auto	28.000
Groot maaigereedschap	39.000
Speetoeestellen	8.000
Totaal	75.000

Investerings met maatschappelijk nut	
	Investeringsbedrag
Bruggen/steigers	33.000
Beschoeiingen	25.000
Totaal	58.000

Financiering

In 2018 heeft het Recreatieschap nog twee langlopende leningen. Naar verwachting kunnen in 2018 de verwachte investeringen gefinancierd worden uit de aanwezige liquide middelen.

Reserves

Reserves zijn middelen die onder het eigen vermogen vallen. In onderstaande tabel zijn voor 2018 per reserve de stortingen en onttrekkingen weergegeven. Voor de meerjarige stand en verloop van de reserves verwijzen wij u naar de bijlage.

Ontwikkeling reserves 2018				
	Boekwaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2018
Algemene Reserve	31.000			31.000
<i>Bestemmingsreserves:</i>				
Reserve Kapitaalgoederen	188.000	45.000	69.000	164.000
Reserve Gelabelde en in uitvoering zijnde projecten	176.000			176.000
Reserve Uitvoeringsprogramma Natuur- en recreatieplan	66.000			66.000
<i>Reserves ter dekking van kapitaallasten:</i>				
BR dekking kaplasten paviljoen Streekbos	21.000		1.000	20.000
BR dekking afschrijvingslasten Natuur- en recreatieplan	215.000		22.000	193.000
Totaal	697.000	45.000	92.000	650.000

Toelichting mutaties reserves:

- Reserve Kapitaalgoederen: De toevoeging betreft de jaarlijks geraamde toevoeging om de reserve op voldoende niveau te houden. De onttrekking betreft de uitgaven voor groot onderhoud conform het opgestelde beheerplan.
- BR dekking kapitaallasten paviljoen Streekbos: Onttrekking kapitaallasten.
- BR dekking afschrijvingslasten Natuur- en recreatieplan: Onttrekking afschrijvingslasten voor investeringen (kwaliteitsimpuls afvalinzameling en aanlegvoorziening Drachterveld) voortkomende uit het Uitvoeringsplan Natuur- en recreatie.

Voorzieningen

Voorzieningen zijn onderdeel van het vreemd vermogen en worden gevormd voor verplichtingen, risico's of verliezen waarvan de omvang nog onbekend is, maar wel redelijkerwijs te schatten zijn. Het recreatieschap Westfriesland heeft enkel een voorziening Dubieuze debiteuren. Voor de meerjarige stand en verloop van de voorziening verwijzen wij u naar de bijlage.

Ontwikkeling voorziening 2018				
	Boekwaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2018
Voorziening dubieuze debiteuren	3.000	0	0	3.000
Totaal	3.000	0	0	3.000

Meerjarenraming

In het onderstaande overzicht is de begroting 2018 inclusief de meerjarenbegroting 2019-2021 weergegeven.

Product	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
<i>Lasten</i>				
Programma 1 - Recreatieterreinen	841.000	851.000	849.000	836.000
Programma 2 - Recreatieve netwerken	48.000	48.000	48.000	60.000
Programma 3 - Algemeen beheer en beleid	243.000	243.000	243.000	243.000
Programma 4 - Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	25.000	25.000	25.000	25.000
Overhead	158.000	158.000	158.000	158.000
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
Totaal lasten	1.315.000	1.325.000	1.323.000	1.322.000
<i>Baten</i>				
Programma 1 - Recreatieterreinen	148.000	148.000	148.000	148.000
Programma 2 - Recreatieve netwerken	13.000	13.000	13.000	13.000
Programma 3 - Algemeen beheer en beleid	0	0	0	0
Programma 4 - Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	1.129.000	1.129.000	1.129.000	1.129.000
Overhead	0	0	0	0
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
Totaal baten	1.290.000	1.290.000	1.290.000	1.289.000
Totaal saldo van baten en lasten	-25.000	-35.000	-34.000	-33.000
Mutatie reserves				
Toevoeging reserves	45.000	45.000	45.000	45.000
Onttrekking reserves	91.000	88.000	88.000	86.000
Totaal mutaties reserves	46.000	43.000	43.000	41.000
Geraamd resultaat	21.000	8.000	9.000	8.000
	(voordelig)	(voordelig)	(voordelig)	(voordelig)

Autorisatie

In de eerder opgenomen tabel is de begroting 2018 en de meerjarenraming weergegeven. Uw algemeen bestuur autoriseert het dagelijks bestuur voor de hierboven genoemde bedragen. De begroting wordt vastgesteld door vaststelling van de totale lasten en baten.

Geprognosticeerde begin- en eindbalans 2018

Begin en eindbalans (bedragen x € 1000)	1-1-2018	31-12-2018
ACTIVA		
Vaste activa		
Materiele vaste activa	1.522	1.562
Financiële vaste activa	341	337
Totaal vaste activa	1.863	1.899
Vlottende activa		
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	69	69
Liquide middelen	637	476
Overlopende activa	8	8
Totaal vlottende activa	714	553
Totaal ACTIVA	2.577	2.452
PASSIVA		
Vaste passiva		
Eigen Vermogen	831	806
Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar	1.688	1.588
Totaal vaste passiva	2.519	2.394
Vlottende passiva		
Netto vlottende schulden rentetypische looptijd < 1 jaar	26	26
Overlopende passiva	32	32
Totaal vlottende passiva	58	58
Totaal PASSIVA	2.577	2.452

Bijlagen:

- Meerjaren investeringsbegroting 2018-2021
- Stand en verloop van reserves en voorziening 2018-2021
- Overzicht baten en lasten per taakveld
- Meerjarig geprognosticeerde balans

Meerjareninvesteringsbegroting 2018-2021

Investerings 2018-2021				
	2018	2019	2020	2121
Auto	28.000			
Aanhanger		6.000		7.000
Groot maaigereedschap	39.000		13.000	
Tractor			25.000	
Totaal	67.000	6.000	38.000	7.000

Stand en verloop van reserves en voorziening 2018-2021

ONTWIKKELING RESERVES 2018-2021	Begroting 2018			Begroting 2019			Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			
	Boekwaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2018	Toevoeging	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2019	Toevoeging	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2020	Toevoeging	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2021	Toevoeging	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2022
Algemene Reserve	31.000			31.000			31.000			31.000			31.000			31.000
Bestemmingsreserves:																0
Reserve Transitorische budgetten	0						0			0			0			0
Reserve Kapitaalgoederen	188.000	45.000	69.000	164.000	45.000	66.000	143.000	45.000	66.000	122.000	45.000	64.000	103.000	45.000	58.000	90.000
Reserve Gelabelde en in uitvoering zijnde projecten	176.000			176.000			176.000			176.000			176.000			176.000
Reserve Uitvoeringsprogramma Natuur- en recreatieplan	66.000			66.000			66.000			66.000			66.000			66.000
Reserves ter dekking van kapitaallasten:																
BR dekking kaplasten paviljoen SB	21.000		1.000	20.000		1.000	19.000		1.000	18.000		1.000	17.000		1.000	16.000
BR dekking kapitaallasten Natuur- en recreatieplan	215.000		22.000	193.000		22.000	171.000		22.000	149.000		22.000	127.000		22.000	105.000
Totaal	697.000	45.000	92.000	650.000	45.000	89.000	606.000	45.000	89.000	562.000	45.000	87.000	520.000	45.000	81.000	484.000

ONTWIKKELING VOORZIENING 2018-2021	Begroting 2018			Begroting 2019			Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			
	Boekwaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2018	Toevoeging	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2019	Toevoeging	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2020	Toevoeging	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2021	Toevoeging	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2022
Voorziening dubieuze debiteuren	3.000	0	0	3.000	0	0	3.000	0	0	3.000	0	0	3.000	0	0	3.000
Totaal	3.000	0	0	3.000	0	0	3.000	0	0	3.000	0	0	3.000	0	0	3.000

Overzicht baten en lasten per taakveld

Taakveldenlijst		Lasten	Baten
0. Bestuur en ondersteuning			
0.4	Ondersteuning organisatie	158.000	0
0.5	Treasury	0	0
0.8	Overige baten en lasten	46.000	0
0.10	Mutaties reserves	45.000	91.000
2. Verkeer en vervoer			
2.3	Recreatieve havens	6.000	2.000
5. Sport, cultuur en recreatie			
5.7	Openbaar groen (openlucht) recreatie	1.126.000	1.288.000
Totaal		1.381.000	1.381.000

Meerjarig geprognosticeerde balans

Meerjarig geprognosticeerde balans (bedragen x € 1000)	1-1-2019	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021
ACTIVA				
Vaste activa				
Materiele vaste activa	1.562	1.531	1.612	1.609
Financiele vaste activa	337	333	328	323
Totaal vaste activa	1.899	1.864	1.940	1.932
Vlottende activa				
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	69	69	69	69
Liquide middelen	476	376	166	41
Overlopende activa	8	8	8	8
Totaal vlottende activa	553	453	243	118
Totaal ACTIVA	2.452	2.317	2.183	2.050
PASSIVA				
Vaste passiva				
Eigen Vermogen	806	771	737	704
Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar	1.588	1.488	1.388	1.288
Totaal vaste passiva	2.394	2.259	2.125	1.992
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden rentetypische looptijd < 1 jaar	26	26	26	26
Overlopende passiva	32	32	32	32
Totaal vlottende passiva	58	58	58	58
Totaal PASSIVA	2.452	2.317	2.183	2.050

1. Vooroever Vlietsingel (59ha);
2. Vooroever Nesbos (15ha);
3. Vooroever Andijk/Koopmanspolder (20ha);
4. Streekbos (79ha);
5. Egboetswater (31ha);
6. Drachterveld (25ha);
7. Haven Wijdenes (1,5ha);
8. Uiterdijk (3ha);
9. De Hulk (61ha);
10. De Leijen (10ha).

